

poprzysiąc powinni będziemy i na potym także praw swych i sądów poprawować im zawždy wolno będzie.

[17.] Osobliwie to waruiemy, iż podatków ani poborów żadnych na imionach Naszych królewskich i rad duchownych, także celnych na miastach Naszych w Polszczę i w Litwie i we wszystkich ziemiach do Korony należących składać i postanawiać nie mamy bez zezwolenia wszech stanów na sejmie walnym, ani też **monopolia** rzeczy tych, które z państw koronnych tak polskich iako i litewskich pochodzą ustawiać dopuszczać nie mamy.

[18.] A iż na małżeństwie Naszym wielie Rzeczypospolitej Naszej nalieży, tedy obiecuiemy i przyrzekamy za się i za potomki Nasze Króle Polskie nigdy nie stanowić, ani przed się brać około małżeństw Naszych mimo wiadomości i przyzwolenie rad koronnych obojogo narodu, a okrom takowych przyczyn, które pismem i słowem Bożym są wyrażone, żadnych okazyj do niemieszkania powinnego w małżeństwie albo do rozwodu szukać sobie nie będziemy.

[19.] Kondycyje wszystkie przez posły Króla lego Miłości Francuskiego, Brata Naszego i imieniem Naszym podane i umocnione wypełnić we wszystkim powinni będziemy i słowem Naszym przyrzekamy.

[20.] To wszystko i coby iednokolwiek ieszcze wolności praw swych stany koronne obojogo narodu Nam przy koronacyjej podały, przyjmujemy i przyiąć mamy, poprzysiąc, utwierdzić i na potomne czasy mocno chować, trzymać, wypełnić powinni iesteśmy i obiecuiemy pod wiarą i przysięgą Naszą i słowem Naszym przyrzekamy, utwierdzamy, umacniamy na wieczne czasy.

[21.] A ieślibyśmy (czego Boże uchwaj) co przeciw prawom, wolnościom, artykułom, kondycyjom wykroczyli albo czego nie wypełnili, tedy obywatele koronni obojogo narodu od posłuszeństwa i wiary Nam powinny wolne czyniemy.

[22.] Stanowiono i pisano to wszystko przez rady koronne obojogo narodu, rycerstwo i stany wszech państw do Korony należących na sejmie pospolitym *electionis*ⁱ pod Warszawą przy wsi Kamieniu dnia 17 maia roku Bożego 1573.

VIII. IURAMENTUM REGIS POLONIAE ELECTI

Iurat tali modo Serenissimus Rex Noster
Electus^a.
Henricus Dei gratia Electus Rex Poloniae,

Forma iuramenti Serenissimi Principis
Henr ici, novi Electi Regis Poloniae^b

Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae,
Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhyniae,
Podlachiae, Livoniaeque etc. Dux Andium,
Borboniorum, Alvernorum, comes Marchiae,
Foresti, Quercii, Rovergii, Montisforti, signifi-
camus hisce literis Nostris, quorum interest
universis, quod missis oratoribus ab ordinibus
Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithvaniae,
qui Nos ad Regnum ipsorum regendum et ad-
ministrandum, ex decreto electionis liberae
statuum ac ordinum qui Nos in Regem suum
assumpserunt, invitarent, in magna frequentia
hominum, Parisiis, in Templo Divae Mariae
Virginis, die decima Septembris anni proxime
praeteriti [10 IX 1573], verbis conceptis

ⁱ *Zamiast: electionis w MK: tamże.*

^a *Tekst z edycji A. Przybosia i R. Żeleńskiego (Diariusz poselstwa polskiego do Francji) s. 167—168.*

^b *Tekst z VL, t. II, s. 862-864.*

Ego Henricus Dei gratia

Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhiniae, Podlassiae, Livoniaeque. Per omnes Regni ordines ac status utriusque gentis tam Poloniae quam Lithuaniae ceterarumque provinciarum communi consensu libere electus, spondeo et sancte iuro Deo Omnipotenti ad haec Sancta Iesu Christi Evangelia, quod omnia iura, libertates, immunitates, privilegia publica et privata iuri communi utriusque gentis et libertatibus non contraria, ecclesiasticas et saeculares episcopis, principibus, baronibus, nobilibus, civibus^c, incolis et quibuslibet personis cuius cunque status et conditionis existentibus per divos praedecessores Meos Reges et quoscumque principes dominos Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae, praesertim vero Cazimirum Antiquum, Ludovicum Lois nuncupatum, Wladislaum I dictum fratremque eius Vitondum^d Magnum Lithuaniae Ducem, Wladislaum II Iagellonis filium, Cazimirum III Iagellonidem, Ioannem Albertum, Alexandrum, Sigismundum I, Sigismundum II Augustum, Reges Poloniae et Magnos Duces Lithuaniae, iuste et legitime datas, concessas, emanatas et donatas ab omnibusque ordinibus tempore interregni statutas atque sancitas, Mihi oblatas manutenebo, observabo, custodiam et obtuebor^e in omnibus conditionibus, articulis et punctis in eisdem expressis, pacemque et tranquillitatem inter dissidentes de religione tuebor, manutenebo nec ullo modo vel iurisdictione Nostra vel officiorum Nostrorum et statuum quorumvis autoritate quencque affici opprimique causa religionis permittam nec ipse afficiam nec opprimam. Omnia illicite a Regno Magnoque Ducatu Lithuaniae et dominiis eorundem quocumque modo alienata aut distracta, ad proprietatem eiusdem Regni Poloniae Magnique Ducatu Lithuaniae aggregabo, terminosque Regni et Magni Ducatus Lithuaniae non minuam sed defendam et dilatabo. Iustitiam omnibus incolis Regni iuxta iura publica in omnibus dominiis constituta absque omnibus dilationibus et pro-

ad Sacra Dei Evangelia, tale iuramentum ordinibus eiusdem Regni et Magni Ducatus Lithuaniae praestitimus, ea tamen interpretatione posterioris articuli de obedientia interveniente, quae literis oratorum ipsius Regni, Nobis exhibita, continetur:

Ego Henricus Dei gratia Electus Rex Poloniae, Magnus Dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae, Samogitiae, Kijoviae, Volhiniae, Podlachiae, Livoniaeque etc., nec non Dux Andium, Borboniorum et Alvernorum, comes Marchiae, Foresti, Quercii, Rovergii, Montisforti, per omnes Regni ordines utriusque gentis tam Poloniae quam Lithuaniae caeterarumque provinciarum, communi consensu libere electus, spondeo ac sancte iuro Deo Omnipotenti ad haec Sancta Iesu Christi Evangelia, quod omnia iura, libertates, immunitates, privilegia publica et privata, iuri communi utriusque gentis et libertatibus non contraria, ecclesiasticas et saeculares, ecclesiis, principibus, baronibus, nobilibus, civibus, incolis et quibuslibet personis cuiuscunque status et conditionis existentibus, per divos praedecessores Meos Reges et quoscunque Principes, dominos Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae, praesertim vero Casimirum Antiquum, Ludovicum Lois nuncupatum, Wladislaum Primum Iagellonem dictum fratremque eius Vitholdum Magnum Lithuaniae Ducem, Wladislaum Secundum Iagellonis filium, Casimirum Tertium Iagellonidem, Ioannem Albertum, Alexandrum, Sigismundum Primum, Sigismundum Secundum Augustum, Reges Poloniae et Magnos Duces Lithuaniae, iuste et legitime datas, concessas, emanatas et donatas, ab omnibusque ordinibus tempore interregni statutas atque sancitas, Mihi oblatas, manutenebo, observabo, custodiam et tenebo, in omnibus conditionibus, articulis et punctis in iisdem expressis, pacemque et tranquillitatem inter dissidentes de religione tuebor, manu tenebo, nec ullo modo vel iurisdictione Nostra vel officiorum Nostrorum et statuum quorumvis autoritate quempiam affici, opprimique causa religionis permittam nec ipse afficiam nec opprimam. Omnia illicite a Regno Magnoque Ducatu Lithuaniae et dominiis eorundem quocumque modo alienata, vel bello, vel quovis alio modo distracta, ad proprietatem eiusdem Regni Poloniae Magnique Ducatu Lithuaniae aggregabo, terminosque Regni et

c MK: cuivis. d MK: Vitoldum. e MK: tuebor.

rogationibus administrabo nullo quorumvis respectu habito. Etsi (quod absit) in aliquibus iuramentum Meum violavero, nullam Mihi incolae Regni omniumque dominiorum utrius-que gentis oboedientiam praestare debebunt. Immo ipso facto eos ab omni fide, oboedientia Regi debita liberos facio, absolutionem nullam ab hoc meo iuramento a quoque petam neque ultro oblatam suscipiam. Sic me Deus adiuvet et haec Sancta Iesu Christi Evangelia.

Magni Ducatus non minuam, sed defendam et dilatabo, iustitiam omnibus incolis Regni iuxta iura publica in omnibus dominiis constituta, absque omnibus dilationibus et prorogationibus administrabo, nullo quorumvis respectu habito et si (quod absit) in aliquibus iuramentum Meum violavero, nullam Mihi incolae Regni omniumque dominiorum uniuscuiusque gentis oboedientiam praestare debebunt. Imo ipso facto eos ab omni fide, oboedientia Regi debita liberos facio, absolutionemque nullam ab hoc meo iuramento a quoquam petam, neque ultro oblatam suscipiam. Sic me Deus adiuvet. De quo Nostro iuramento a Nobis praestito, ut omnibus et singulis quorum interest constaret, literas hasce manu Nostra subscripsimus, sigillumque Nostrum, quo ad praesens utimur, his appendi iussimus. Datum ut supra, millesimo quingentesimo septuagesimo tertio. Henricus, Electus Rex.